
ESAs 2016 72

07/04/2017

Közös iránymutatás

---

a pénzmosás elleni küzdelemmel és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos felügyelet kockázatalapú megközelítésének jellemzőiről, valamint a kockázatalapú felügyelet során szükséges lépésekről

A kockázatalapú felügyeletre vonatkozó iránymutatás

1. Közös iránymutatás a pénzmosás elleni küzdelemmel és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos felügyelet kockázatalapú megközelítésének jellemzőiről, valamint a kockázatalapú felügyelet során szükséges lépésekről

A kockázatalapú felügyeletre vonatkozó iránymutatás

A jelen iránymutatás állapota

A jelen dokumentum közös iránymutatást tartalmaz az európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság - EBA) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/78/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. november 24-i 1093/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 16. cikke és 56. cikkének (1) bekezdése, valamint az európai felügyeleti hatóság (az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság - EIOPA) létrehozásáról, valamint a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/79/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. november 24-i 1094/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapír-piaci Hatóság - ESMA) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/77/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló 2010. november 24-i 1095/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján – a továbbiakban: „az európai felügyeleti hatóságokról szóló rendeletek”, „ESA-rendeletek”. Az ESA-rendeletek 16. cikkének (3) bekezdése szerint a hatáskörrel rendelkező hatóságok és pénzügyi intézmények minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy megfeleljenek az iránymutatásoknak.

A közös iránymutatás tartalmazza az európai felügyeleti hatóságok (a továbbiakban: ESA) nézeteit a helyes felügyeleti gyakorlatról az Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer keretein belül, illetve arról, hogy az uniós jogot hogyan kell alkalmazni egy adott területen. Azok a hatáskörrel rendelkező hatóságok, amelyekre a közös iránymutatás vonatkozik, kötelesek annak a felügyeleti gyakorlatukba történő megfelelő átültetése révén megfelelni (pl. saját jogi keretrendszerük vagy felügyeleti gyakorlatuk módosításával), beleértve azt is, ha a közös iránymutatásnak elsősorban az intézmények a címzettjei.

Jelentési követelmények

Az ESA-rendeletek 16. cikkének (3) bekezdése értelmében a hatáskörrel rendelkező hatóságok kötelesek 07.06.2017 (a kiadást követő két hónapon belül) értesíteni a megfelelő ESA-t arról, hogy megfelelnek-e vagy meg kívánnak-e felelni ennek az iránymutatásnak, és ha nem, úgy tájékoztatniuk kell a megfelelő ESA-t a meg nem felelés indokairól. Amennyiben a fenti határidőig ilyen értesítés nem érkezik, a megfelelő ESA úgy tekinti, hogy a szóban forgó hatáskörrel rendelkező hatóság nem felel meg az iránymutatásnak. Az értesítéseket „ESAs 2016 72” hivatkozással az 5. fejezetben található formanyomtatványon kell elküldeni a [compliance@eba.europa.eu, jc_compliance@eiopa.europa.eu vagy compliance.jointcommittee@esma.europa.eu] címre. Az értesítéseket olyan személyek nyújthatják be, akik megfelelő felhatalmazással rendelkeznek arra nézve, hogy nevében nyilatkozzanak annak megfeleléséről.

Az értesítéseket a 16. cikk (3) bekezdésével összhangban közzéteszik az ESA-k weboldalain.

I. fejezet – Tárgy, hatály és értelmező rendelkezések

Tárgy

1. Az iránymutatás bemutatja a pénzmosás elleni küzdelem és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem (a továbbiakban: AML/CFT) felügyeletének kockázatelemzésen alapuló megközelítésének jellemzőit, és azokat a lépéseket, amelyeket a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak meg kell tenniük, amikor kockázatérzékeny alapon felügyeletet látnak el a 2015/849/EU irányelv 48. cikkének (10) bekezdése szerint.¹

Hatály

2. Ennek az iránymutatásnak az 1093/2010/EU rendelet 4. cikke (2) bekezdésének ii) pontja, az 1094/2010/EU rendelet 4. cikke (2) bekezdésének ii) pontja és az 1095/2010/EU rendelet 4. cikke (3) bekezdésének (ii) pontja szerint meghatározott hatáskörrel rendelkező hatóságok a címzettjei.
3. A hatáskörrel rendelkező hatóságoknak alkalmazniuk kell ezt az iránymutatást saját AML/CFT RBS modelljük megtervezésekor, végrehajtásakor, felülvizsgálatokor és fejlesztésekor.

Fogalommeghatározások

4. Az iránymutatás alkalmazásában:
  - Klaszter Azonos jellemvonásokkal rendelkező értékelési alanyok csoportja.
  - Hatáskörrel rendelkező hatóságok A felügyelt intézmények 2015/849/EU irányelv szerinti, nemzeti jogba átültetett kötelezettségeknek való megfelelését biztosító hatóságok.²
  - Felügyelt intézmény A 2015/849/EU irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdése szerinti hitelintézet vagy pénzügyi intézmény.
  - Eredetileg fennálló pénzmosási/terrorizmus-finanszírozási (a továbbiakban: ML/TF) kockázat A pénzmosás és a terrorizmus-finanszírozás kezelést megelőző kockázati szintje.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2015. május 20-i 2015/849/EU irányelve a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 141, 2015. június 5., 73. o.).

² Lásd az 1093/2010/EU rendelet 4. cikke (2) bekezdésének ii) pontját, az 1094/2010/EU rendelet 4. cikke (2) bekezdésének ii) pontját és az 1095/2010/EU rendelet 4. cikke (3) bekezdésének ii) pontját

- Kockázatalapú megközelítés (a továbbiakban: RBA) Az értékelési alanyokat érintő ML/TF kockázatainak beazonosítása, felmérése és megértése, valamint az ezzel arányban álló intézkedések megtétele a hatáskörrel rendelkező hatóság, valamint a kötelezett jogalanyok által
- Kockázatalapú AML/CFT felügyelet (a továbbiakban: RBS) A felügyelt intézményt érintő ML/TF kockázatok felmérésén nyugvó, a felügyelt intézmény AML/CFT felügyeletének intenzitása és gyakorisága a 2015/849/EU irányelv 48. cikkének (6) bekezdése alapján.
- RBS modell A beazonosított pénzmosási és terrorizmus finanszírozási kockázatok mértékéhez igazodó AML/CFT eljárásokkal összefüggő felügyeleti jogkör gyakorlását lehetővé tevő eljárások, folyamatok, mechanizmusok és gyakorlatok összessége
- ML/TF kockázat Az ML/TF felmerülésének valószínűsége és hatása. A kockázat az eredeti kockázatot jelenti.
- ML/TF kockázati tényezők Változók, amelyek vagy önmagukban, vagy más tényezőkkel együttesen növelhetik vagy csökkenthetik az ML/TF kockázatot.
- Kockázati profil A csökkenést követően megmaradó kockázat általános jellege (beleértve a típust és a szintet).
- Értékelési alany A hatáskörrel rendelkező hatóság által felállított szempontok alapján besorolt valamely szektor, alszektor, felügyelt intézmény, klaszter vagy csoport a pénzügyi rendszerben.
- Fenyegetés Egy személy, vagy emberek, tárgyak vagy tevékenységek csoportja által okozott potenciális kár, ide értve a bűnözők, terrorista csoportok, segítők és forrásaik által a múltban, a jelenben és a jövőben végzett ML/TF tevékenység által okozott potenciális kárt.

II. fejezet - AML/CFT kockázatalapú felügyeletének követelményei

Az RBS modell végrehajtása

Általános szempontok

5. A hatáskörrel rendelkező hatóságok az alábbi négy lépést alkalmazzák a hatékony AML/CFT RBS modell részeként:
  - i. 1. lépés – Az ML/TF kockázati tényezők beazonosítása;
  - ii. 2. lépés – Kockázatértékelés;
  - iii. 3. lépés – Felügyelet; és
  - iv. 4. lépés – Nyomon követés, felülvizsgálat és utánkövetés.
6. A hatáskörrel rendelkező hatóságoknak figyelemmel kell lenniük arra, hogy az RBS nem egy egyszeri feladat, hanem egy folyamatos, körkörös eljárás.
7. A hatáskörrel rendelkező hatóságok olyan felügyelt intézményeket, amelyek nem tartoznak egy azonos pénzügyi csoportba, de hasonló ismertetőjegyeik vannak, „klaszterekbe” sorolhatnak, és azokat egyetlen „értékelési alanyak” tekinthetik. Példaként hasonló ismertetőjegy lehet egy klaszter esetén az azonos méret, a tevékenységi kör, a kiszolgált ügyfelek típusa, a földrajzi elhelyezkedés, tevékenység és az egyes értékesítési csatornák. Ebben az esetben az RBS eljárás egyes elemei a klaszter szintjén együttesen kerülhetnek elvégzésre, nem pedig külön-külön az adott klaszterhez tartozó minden egyes felügyelt intézménynél.
8. A felügyelt intézményeket klaszterbe soroló, hatáskörrel rendelkező hatóságok biztosítják, hogy a klaszterbe sorolás feltételei és gyakorlata megfelel az adott klaszterbe sorolt felügyelt intézményekhez kapcsolódó ML/TF kockázatoknak. A hatáskörrel rendelkező hatóságok csoportokat alapesetben nem sorolnak klaszterbe, hanem az azonos pénzügyi csoporthoz tartozó felügyelt intézményeket tekinthetik egy értékelési alanyak.
9. Amennyiben a hatáskörrel rendelkező hatóság tudja, vagy alapos oka van feltételezni, hogy egy adott, a klaszterben szereplő felügyelt intézménnyel kapcsolatos kockázat jelentősen eltér a klaszter többi tagjától, pl. mert a felügyelt intézmény ténylegesen olyan egyének tulajdonában van, akik integritásával kapcsolatban kérdések merülnek fel, vagy mert a felügyelt intézmény belső ellenőrzési keretrendszere hibás, a hatáskörrel rendelkező hatóság kiveszi az ilyen felügyelt intézményt a klaszterből és vagy egyedileg értékeli, vagy egy olyan felügyelt intézményi klaszter részeként, amelynek azonos a kockázati szintje.

Arányosság

10. A hatáskörrel rendelkező hatóságok az arányosság követelményeinek betartásával járnak el az értékelési alanyok AML/CFT felügyelete során. A kért információ mennyisége, a felügyeleti intézkedések gyakorisága és mértéke, valamint a felügyelt intézménnyel folytatott párbeszéd figyelembe veszi a felügyelt intézmény természetét és méretét, és az ML/TF kockázattal arányosnak kell lennie.

11. A hatáskörrel rendelkező hatóságok figyelembe veszik, hogy a felügyelt intézmény mérete és rendszerben betöltött szerepe önmagában nem mutatja az ML/TF kockázatnak való kitettségét; a kis vállalkozások, melyek a rendszer szempontjából nem fontosak, mindazonáltal jelenthetnek magas ML/TF kockázatot.

Más hatáskörrel rendelkező hatóságokkal való együttműködés

12. A nemzeti jog keretein belül a hatáskörrel rendelkező hatóságok együttműködnek és késlekedés nélkül kicserélik egymással a releváns információkat, hogy biztosítani tudják az értékelési alanyok hatékony AML/CFT felügyeletét. Amennyiben az értékelési alanyok határon átnyúló jelleggel működnek, az ilyen együttműködés kiterjed más tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságaira, és adott esetben harmadik országok hatáskörrel rendelkező hatóságaira.
13. A hatáskörrel rendelkező hatóságok minden rendelkezésükre álló együttműködési és koordinációs intézkedést és eszközt alkalmaznak, beleértve azokat, amelyeket a tagállamok a 2015/849/EU irányelv 48. cikkének (4) bekezdése, 48. cikkének (5) bekezdése és 49. cikke alapján ültettek át nemzeti jogukba.

1. lépés Az ML/TF kockázati tényezők beazonosítása

Általános szempontok

14. Az RBS modell alkalmazása során a hatáskörrel rendelkező hatóságok először beazonosítják azokat a kockázati tényezőket, amelyek az értékelési alanyra hatással lévő ML/TF kockázatokra kihatással vannak.
15. A keresett információ mértéke és típusa arányos az értékelési alany üzletének jellegével és méretével. Figyelembe veszik továbbá a kockázatértékelések során beazonosított kockázati profilokat, valamint azokat a körülményeket, amelyekben az értékelési alany tevékenykedik, pl. annak a szektornak a jellegét, amelyhez az értékelési alany tartozik. A hatáskörrel rendelkező hatóságoknak javasolt előre meghatározni, melyek azok az adatok, amelyeket minden alkalommal kérnek. Javasolt hasonló információkat kérni az egymással összehasonlítható alanyoktól, és javasolt figyelembe venni, milyen típusú információ esetén válhat szükségessé részletesebb és mélyebbre ható információkérés.
16. Az ML/TF kockázati tényezők beazonosítása során a hatáskörrel rendelkező hatóságok figyelemmel vannak a közös iránymutatás alapján a 2015/849/EU irányelv egyszerűsített és fokozott ügyfél-átvilágításról szóló 17. cikkének és 18. cikke (4) bekezdésének előírásaira, valamint azokra a szempontokra, amelyeket a hitelintézeteknek és a pénzügyi intézményeknek figyelembe kell venniük az egyes üzleti kapcsolatokhoz és eseti tranzakciókhoz kapcsolódó ML/TF kockázatok felmérésekor.

Az információk forrásai

17. Amennyiben lehetséges, a hatáskörrel rendelkező hatóságok a kockázati tényezőket számos információs forrás igénybe vételével állapítják meg. A hatáskörrel rendelkező hatóságok kockázati érzékenység alapján meghatározzák az ilyen források típusát és számát. A hatáskörrel rendelkező hatóságok gondoskodnak arról, hogy hozzáférjenek a megfelelő információs forrásokhoz és amennyiben szükséges, lépéseket tesznek ezek továbbfejlesztésére.
18. A hatáskörrel rendelkező hatóságok minden esetben figyelembe veszik:
  - az Európai Bizottság nemzetek feletti kockázatértékelését;
  - az ESA-k véleményét a pénzpiacot fenyegető ML/TF kockázatokról;
  - a nemzeti kormánytól és adott esetben külföldi kormányoktól származó információkat, pl. a nemzeti kockázatértékelést;
  - a felügyelő hatóságoktól érkező információkat, így pl. iránymutatásokat, a felügyeleti intézkedések megállapításait, pl. a jegyzőkönyveket, az engedélyezés, tevékenységengedélyezés vagy útlevelkiadás, a helyszíni ellenőrzések, távoli helyszínről történő ellenőrzések és végrehajtási tevékenységek során begyűjtött információkat.

Amennyiben a releváns információ más, akár belföldi, akár külföldi felügyeletet ellátó hatóságnál megtalálható, a hatáskörrel rendelkező hatóságok lépéseket tesznek annak

érdekében, hogy az információcsere biztosított, az információ pedig időben beszerezhető legyen. Ez vonatkozik az Európai Központi Banknál az Egységes Felügyeleti Mechanizmuson keresztül elérhető információkra is;

- az Európai Bizottság részéről a 2015/849/EU irányelv 9. cikke (2) bekezdése alapján elfogadott felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat, és
  - a pénzügyi hírszerző egységek (a továbbiakban: FIU) és a nyomozó hatóságok birtokában lévő információkat, pl. fenyegetettségi jelentések, riasztások és tipológiák.
19. A hatáskörrel rendelkező hatóságok részéről figyelembe vehető információ-források az alábbiak:
- iparági testületektől származó információk, pl. a felmerülő kockázatokkal kapcsolatos tipológiák és információk;
  - a civil társadalomtól származó információk, pl. korrupciós indexek;
  - nemzetközi szabványügyi testületektől származó információk, például az államok kölcsönös AML/CFT szempontú, korrupció ellenes és adózási rendszerrel kapcsolatos értékelése;
  - nyilvános információforrások, pl. újságcikkek;
  - kereskedelmi szervezetektől származó információk, pl. kockázati és hírszerzési jelentések; valamint
  - tudományos intézményektől származó információk.

Nemzeti kockázati tényezők

20. A hatáskörrel rendelkező hatóságok megfelelő ismerettel, érzékenységgel és tudomással rendelkeznek a nemzeti szinten beazonosított ML/TF kockázatokról annak érdekében, hogy beazonosítsák az értékelési alanyok nemzeti pénzügyi tevékenységeivel kapcsolatos ML/TF kockázatokat.
21. Ennek részeként, a 17–19. pontban meghatározott források alapján a nemzeti hatóságok tudomással bírnak egyebek mellett az alábbiakról:
- a nemzeti szinten elkövetett bűncselekményekhez köthető pénzmosás típusa és mérete;
  - a külföldön elkövetett bűncselekményekhez köthető pénzmosás típusa és mérete;
  - az országban jelenlévő terrorista tevékenységek és csoportok mérete és támogatottsági foka;
  - az FIU és más hatóság vagy magánszervezet által beazonosított, releváns ML/TF tipológiák.

Külföldi kockázati tényezők

22. Amennyiben egy értékelési alany olyan jelentős kapcsolatokat tart fenn más tagállamokkal vagy harmadik országokkal, hogy az értékelési alany ki van téve ezen országok ML/TF kockázatainak, a hatáskörrel rendelkező hatóságok beazonosítják ezeket a kockázatokat. Jelentős a kockázat, amennyiben:
- egy felügyelt intézmény jelentős üzleti kapcsolatot tart fenn más tagállamokban vagy harmadik országban letelepedett felekkel;
  - egy felügyelt intézmény egy másik tagállamban vagy harmadik országban létrehozott pénzügyi csoport tagja;
  - a felügyelt intézmény tényleges tulajdonosai másik tagállamban vagy harmadik országban rendelkeznek illetőséggel, és
  - bármely más releváns kapcsolatot tart fenn más tagállammal vagy harmadik országgal, amely arra utal, hogy a felügyelt intézmény ki van téve az adott ország ML/TF kockázatainak.
23. A hatáskörrel rendelkező hatóságok ésszerű lépéseket tesznek az ezekhez a tagállamokhoz vagy harmadik országokhoz köthető ML/TF kockázatokhoz kapcsolódó megfelelő ismeret, tudatosság és tudomás megszerzésére, amelyek kihatással lehetnek az értékelési alany által végzett tevékenységekre. Ennek érdekében a hatáskörrel rendelkező hatóságok a 20–21. pontban foglaltakkal összhangban beazonosítják a kockázati tényezőket minden tagállam és harmadik ország vonatkozásában.
24. Azon harmadik országok azonosítása során, amelyeknek a nemzeti AML/CFT rendszereiben olyan stratégiai hiányosságok vannak, amelyek jelentős veszélyt jelentenek az Európai Unió pénzügyi rendszerére, a hatáskörrel rendelkező hatóságok tekintetbe veszik az Európai Bizottság által a 2015/849/EU irányelv 9. cikkének (2) bekezdése alapján elfogadott, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat és azokat a nyilvános nyilatkozatokat, amelyeket a nemzetközi szabványügyi testületek, például a Pénzügyi Akció Munkacsoport (FATF), a MoneyVal vagy egyéb, az FATF-hez hasonló regionális testületek adnak ki.

Az egész szektorra jellemző ML/TF kockázati tényezők

25. A hatáskörrel rendelkező hatóságok megfelelő ismeretekkel rendelkeznek az egyes pénzügyi szektorokra és alszektorokra, mint például a hitelintézetekre, brókercégekre, befektetési vállalkozásokra, pénzforgalmi szolgáltatókra, elektronikus pénzkibocsátókra, pénzváltókra és életbiztosítókra jellemző kockázatokról. Ennek részeként a hatáskörrel rendelkező hatóságok ismerik az egyes alszektorok felépítését és a közös jellemzőkhöz köthető kockázatokat, mint például a kínált termékek és szolgáltatások, a használt értékesítési csatornák és a kiszolgált ügyfelek típusai.
26. A hatáskörrel rendelkező hatóságok a szektorális és alszektorális kockázati tényezőkre vonatkozó ismereteiket az adott pénzügyi szektorban vagy alszektorban működő felügyelt intézményektől, az őket érintő ML/TF kockázatokról megszerzett összes információ kellő körültekintéssel történő értékelésére alapozzák. A hatáskörrel rendelkező hatóságok ezután

azonosítani tudják az általános jellemzőket minden pénzügyi alszektorban és az egész pénzügyi szektorban is.

Információ a ML/TF kockázati tényezőkről az értékelési alany szintjén

27. A hatáskörrel rendelkező hatóságok elegendő, releváns és megbízható információt gyűjtenek annak érdekében, hogy általános ismeretekkel rendelkezzenek az értékelési alanyról:

- az eredetileg fennálló ML/TF kockázati tényezők, és
- az eredetileg fennálló ML/TF kockázatot mérséklő tényezők.

28. Amennyiben az értékelési alany egy felügyelt intézmény, a hatáskörrel rendelkező hatóságok ebből a célból egyebek mellett az alábbi adatokat szerzik be:

- Tulajdonosi és felügyelt intézmény szerkezet, figyelemmel arra, hogy az értékelési alany nemzetközi, külföldi vagy belföldi intézmény, anyavállalat, leányvállalat, fiók vagy egyéb formájú létesítmény, valamint a szervezetének és szerkezetének összetettsége és átláthatósága.
- A felsővezetők, a vezető testület tagjainak és a jelentősebb részvényesek üzleti jóhíre és feddhetetlensége;
- A kínált termékek és szolgáltatások, az elvégzett tevékenységek és tranzakciók jellege és összetettsége;
- A használt értékesítési csatornák, beleértve az ingyenes szolgáltatásnyújtást, valamint az ügynökök vagy közvetítők használatát;
- A kiszolgált ügyfelek típusai;
- Az üzleti tevékenységek földrajzi területe, különösen amennyiben azokat magas kockázatú, harmadik országokban végzik³, valamint adott esetben az értékelési alany ügyfelei jelentős részének származási országa.
- A belső irányítási megoldások és szerkezetek minősége, beleértve a belső ellenőrzési és megfelelési funkciók elégséges voltát és hatékonyságát, az AML/CFT jogi és szabályozási követelményeknek való megfelelés mértékét, valamint az AML/CFT szabályzatok és eljárások hatékonyságát, amennyiben ezek már ismertek.
- Az uralkodó „vállalati kultúra”, különösen a „megfelelési kultúra” és az átláthatósági kultúra, továbbá a hatáskörrel rendelkező hatóságokba vetett bizalom.
- Egyéb prudenciális és általános szempontok, pl. a működés éveiben kifejezett hossza, a likviditás vagy a tőke megfelelés.

29. Ez az információ származhat a folyamatos és/vagy átfogó-, cél- vagy témavizsgálatból és adott esetben figyelembe veheti a prudenciális információkat, amelyeket az Egységes

---

³ Az ML/TF kockázatainak értékelése során figyelembe veendő, a joghatóságához köthető kockázatokkal kapcsolatban kérjük, hogy legyen figyelemmel a 2015/849/EU irányelv 17. cikke és 18. cikkének (4) bekezdése szerinti, az egyszerűsített és a fokozott ügyfél-átvilágítással kapcsolatos közös iránymutatásokra, és azokra a tényezőkre, amelyeket a hitelintézeteknek és a pénzügyi intézményeknek figyelembe kell venniük amikor értékelik a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos, az egyéni üzleti kapcsolatokhoz és az alkalmi tranzakciókhoz társuló kockázatokat.

Felügyeleti Mechanizmus keretében szereztek be⁴. Mindazonáltal megfelelőnek bizonyulhat az ilyen információk célzott beszerzése, amennyiben azok még nem szerepelnek a hatáskörrel rendelkező hatóság nyilvántartásában.

30. Amennyiben az értékelési alany független felügyelt intézmények klasztere, a hatáskörrel rendelkező hatóságok a releváns kockázatokat a 27. szakasz alapján úgy állapítják meg, hogy az az egész klasztert jellemezze. Ez biztosítja a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára, hogy alá tudják támasztani az egész klaszterre érvényes kockázati profilra vonatkozó határozataikat. A hatáskörrel rendelkező hatóságok figyelembe veszik továbbá a korábbi felügyeleti intézkedések eredményeit az adott klaszterben szereplő vállalkozások vonatkozásában.

---

⁴ Lásd az Európai Központi Banknak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos külön feladatokkal történő megbízásáról szóló 2013. október 15-i 1024/2013/EU rendelet (HL L 287., 2013.10.29., 63. o.) 6. cikkét.

2. lépés Kockázatértékelés

31. A hatáskörrel rendelkező hatóságok egységes és átfogó szemléletmóddal tekintenek az 1. lépésben azonosított ML/TF kockázati tényezőkre, amelyek együttesen képezik az értékelési alany kockázatértékelésének alapját.
32. Ennek részeként a hatáskörrel rendelkező hatóságok értékelik az 1. lépésben azonosított, eredetileg fennálló kockázati tényezők hatásának az értékelési alanyra gyakorolt mértékét, és az értékelési alanynál működő AML/CFT rendszerek és ellenőrzések megfelelőségét az őt érintő ML/TF kockázatok hatékony csökkentése érdekében. Az AML/CFT rendszerek és ellenőrzések magukban foglalják legalább a 2015/849/EU irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében felsoroltakat, bizonyos, az ML/TF kitettséget korlátozó terméktervezési elemeket, valamint a szélesebb körű kormányzati megoldásokat és kockázatkezelési eljárásokat, beleértve az általános kockázati kultúrát.

Az eredeti kockázati tényezők és mérséklő tényezők súlyozása

33. A hatáskörrel rendelkező hatóságok dönthetnek úgy, hogy eltérően súlyozzák a kockázati és a mérséklő tényezőket, azok relatív jelentőségének függvényében.
34. Az eredetileg fennálló kockázati tényezők és a mérséklő tényezők súlyozásakor a hatáskörrel rendelkező hatóságok megalapozott döntést hoznak a különböző tényezők relevanciájáról az adott értékelési alany vonatkozásában. Az egyes tényezőkhöz rendelt egyedi súly az egyes értékelési alanyoknál különböző lehet, azonban a hatáskörrel rendelkező hatóságok hasonló értékelési alanyok esetében hasonló tényezőket vesznek figyelembe.
35. A hatáskörrel rendelkező hatóságok biztosítják, hogy a súlyozást nem befolyásolja aránytalanul csupán egyetlen tényező, valamint hogy megfelelő figyelmet fordítanak a 2015/849/EU irányelvben vagy a nemzeti szabályozásban felsorolt, minden esetben magas fokú pénzmosási vagy terrorizmus finanszírozási kockázatot jelentő tényezőkre.
36. A jelentős hiányosságoknak, amelyek súlyosan érinthetik az AML/CFT megelőző intézkedések hatékonyságát, nagyobb súlyt kell kapniuk az értékelésben, mint az átlagos vagy a kisebb hiányosságoknak.

Kockázati profilok és az értékelési alanyok kategorizálása

37. Az eredetileg fennálló kockázati szintre és az eredetileg fennálló kockázati szintre alkalmazott kockázatcsökkentések hatására vonatkozó értékelés kombinációja adja az általános kockázati profilt az értékelési alany vonatkozásában, amely megkönnyíti az értékelési alanyok összehasonlítását és a 3. lépésben megtett intézkedések megállapítását. A hatáskörrel rendelkező hatóságok szakmai ítélőképességüket alkalmazzák az általános kockázatértékelés eredményeinek érvényesítéséhez, és amennyiben szükséges, azok kijavításához.
38. A hatáskörrel rendelkező hatóságok döntenek az értékelési alanyok kockázati profiljai csoportokba sorolásának legmegfelelőbb módjáról; bár több hatáskörrel rendelkező hatóság

az értékelési alanyokat magas, közepes és alacsony kockázati kategóriákba sorolja, más csoportosítás, pl. magas, közepesen magas, közepesen alacsony és alacsony is lehetséges.

39. A hatáskörrel rendelkező hatóságok eldöntik, hogy megosztják-e a csoportokba sorolásukat és annak indokolását az értékelési alanyokkal.
40. A hatáskörrel rendelkező hatóságok figyelembe veszik, hogy az értékelési alanyok ML/TF szempontból történő kategóriákba sorolásának eredménye eltérhet az ugyanezen alanyok szélesebb körű tevékenységi kockázat és prudenciális kockázat szerinti csoportba sorolásának eredményétől.

3. lépés Felügyelet

41. A kockázatértékelés képezi a felügyeleti stratégia kialakításának alapját az egyes értékelési alanyok vonatkozásában és általában a felügyelt szektor egészére nézve.

Egyéni AML/CFT felügyeleti tervek

42. A hatáskörrel rendelkező hatóságok az egyes értékelési alanyokhoz az értékelési alany kockázati profiljával összeegyeztethetően rendelnek hozzá felügyeleti erőforrásokat.
43. Példák arra, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok hogyan finomíthatják megközelítésüket:
- A felügyelet jellegének kiigazításával, például a helyszíni és a távolról végzett vizsgálatok arányának kiigazításán keresztül. A hatáskörrel rendelkező hatóságok figyelembe veszik, hogy a távolról végzett vizsgálat kizárólagos alkalmazása magas kockázatú helyzetekben vélhetően nem elegendő.
  - A felügyeleti vizsgálatok fókuszának kiigazításával például úgy, hogy bizonyos termékekhez vagy szolgáltatásokhoz kapcsolódó kockázatok kezelésére, vagy az AML/CFT eljárások bizonyos szempontjaira, például az ügyfélazonosításra, a kockázatértékelésre, a folyamatos nyomon követési és jelentéstételi tevékenységekre összpontosítanak.
  - A felügyeleti vizsgálatok gyakoriságának kiigazítása révén, például a főbb mutatók ritkább nyomon követésével, amennyiben a kockázatok csökkennek, és
  - A felügyeleti eljárások intenzitásának és a beavatkozás mértékének kiigazításával, például a kockázat alapján meghatározva a helyszínen végzett ügyféladat-felülvizsgálat, a tranzakciók és a gyanús tranzakciókhoz kapcsolódó jelentések mintavételezésének mértékét. A hatáskörrel rendelkező hatóságok figyelembe veszik, hogy egy olyan felülvizsgálat, amely csak a szabályzatok és az eljárások értékelésén alapul, nem pedig azok végrehajtásán, vélhetően nem elégséges magas kockázatú helyzetekben.
44. A hatáskörrel rendelkező hatóságok biztosítják, hogy a magas ML/TF kockázati besorolású értékelési alanyok gyakoribb és nagyobb beavatkozással járó felügyelet alá essenek. Ez akkor is érvényes, ha a felügyelt intézményeket egy klaszterbe sorolták be kockázatértékelési célból.
45. A hatáskörrel rendelkező hatóságok felismerik, hogy a magas ML/TF kockázati besorolású felügyelt intézmények nem biztos, hogy rendszerszinten jelentősek. Ezért a legmegfelelőbb AML/CFT felügyeleti intézkedésre vonatkozó döntéskor a hatáskörrel rendelkező hatóságok nem hagyatkozhatnak pusztán a prudenciális és az ügyviteli kockázatértékeléseikre, és nem korlátozhatják figyelmüket kizárólag a rendszerszinten jelentős felügyelt intézményre. A hatáskörrel rendelkező hatóságok figyelembe veszik, hogy nem feltétlenül helyes AML/CFT felügyeleti célból a prudenciális vagy az ügymeneti kockázatok szintjéből következtetéseket levonni, legyenek azok akár magasak, akár alacsonyak.

46. Amennyiben új kockázat merül fel helyszíni vagy távolról végzett felügyelet során, a hatáskörrel rendelkező hatóságok arra megfelelően és időben válaszolnak. Ez magában foglalhatja a kezdeti AML/CFT felügyeleti terv módosítását, hogy az jobban tükrözze az ML/TF kockázatokat, amelyeknek az értékelési alany ki van téve. A hatáskörrel rendelkező hatóságok megfelelően dokumentálják az AML/CFT felügyeleti terv bármely módosítását.

Általános AML/CFT felügyeleti terv

47. A hatáskörrel rendelkező hatóságok az értékelési alanyok kockázatértékelését és a szektort érintő ML/TF kockázatokra vonatkozó, szélesebb körű ismereteiket alkalmazzák annak megítélésakor, hogy ez milyen kihatással van a célkitűzéseikre, és az AML/CFT felügyeleti erőforrásokat ennek megfelelően osztják el. A hatáskörrel rendelkező hatóságok ezután döntenek az általános felügyeleti stratégiáról.
48. A hatáskörrel rendelkező hatóságok biztosítják, hogy megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésükre a felügyeleti stratégia végrehajtására minden kötelezett entitás vonatkozásában.
49. Annak érdekében, hogy biztosítani lehessen az egyensúlyt az előző szakaszok szerint létrehozott, egyéni AML/CFT felügyeleti tervek között, a hatáskörrel rendelkező hatóságok összeegyeztetik azokat az általános AML/CFT felügyeleti tervvel, amely összhangban van az általános ML/TF kockázatokkal.

Képzés

50. A hatáskörrel rendelkező hatóságok biztosítják az AML/CFT feladatokkal közvetlenül vagy közvetetten foglalkozó állományuk számára, hogy megfelelő ismeretekkel és tudással rendelkezzenek az alkalmazandó jogi és szabályozási AML/CFT keretrendszerrel, és hogy megfelelően legyenek képezve a megbízható döntéshozatal érdekében.
51. Ennek részeként a hatáskörrel rendelkező hatóságok képezik felügyelőiket az AML/CFT RBS modelljük gyakorlati alkalmazása terén, hogy a felügyelők képesek legyenek hatékony és konzisztens kockázatalapú AML/CFT felügyelet elvégzésére. Egyebek mellett a hatáskörrel rendelkező hatóságok biztosítják, hogy felügyelőik:
  - megértsék az értékelési alany döntési szabadságának mértékét az ML/TF kockázatok értékelésekor és mérséklésekor;
  - képesek legyenek értékelni az értékelési alany kockázatértékelésének minőségét;
  - képesek legyenek értékelni az értékelési alany AML/CFT szabályzatainak és eljárásainak, a szélesebb körű vezetési megoldásoknak és belső ellenőrzéseknek a megfelelőségét, arányosságát és hatékonyságát az értékelési alany saját kockázatértékelésének fényében.
52. A képzést az adott állomány AML/CFT felelősségéhez kell igazítani és az magában foglalhat képzéseket, toborzást és „gyakorlati képzést”. A hatáskörrel rendelkező hatóságok is profitálhatnak a hatáskörrel rendelkező hatóságok és más releváns AML/CFT hatóságok közötti tudásmegosztásból.
53. A hatáskörrel rendelkező hatóságok biztosítják, hogy az állomány AML/CFT szakértelme naprakész és alkalmazható legyen, és a képzés magában foglalja a felmerülő kockázatokkal szembeni érzékenyítést is, amennyiben az szükséges.

4. lépés Nyomon követés és teendők az utánkövetés során

A kockázatértékelés és a felügyeleti akcióterv (1., 2. és 3. lépések) aktualizálása

54. Mivel az RBS nem egy egyszeri feladat, hanem egy folyamatos és ciklikus eljárás, a kockázatértékelés alapjául szolgáló információk időszakos és eseti felülvizsgálata szükséges, és adott esetben, aktualizálni kell őket.

Időszakos felülvizsgálat

55. A hatáskörrel rendelkező hatóságok kockázatértékeléseiket időszakos felülvizsgálatnak vetik alá annak érdekében, hogy azok naprakészek és alkalmazhatóak maradjanak.
56. Minden felülvizsgálat ütemezése arányban kell álljon az értékelési alanyhoz kapcsolódó ML/TF kockázatokkal. Magas kockázatú alanyok esetében, vagy azoknál, akik gyakran változtatják tevékenységüket, illetve gyorsan változó környezetben tevékenykednek, a felülvizsgálatra gyakrabban van szükség.

Eseti felülvizsgálat

57. A kockázati tényezők, a kockázatértékelés, és adott esetben a felügyeleti tervek eseti felülvizsgálata az értékelési alany kockázati profilját érintő jelentős változás esetén szükséges. Példák jelentős változásokra:
- Jelentősebb külső hatás, amely megváltoztatja a kockázatok természetét;
  - Felmerülő ML/TF kockázatok;
  - Távolból végzett vagy helyszíni vizsgálat megállapításai és minden kiigazító vagy helyreállító intézkedés, amelyet az értékelési alany megtett;
  - Változások vagy új információk, amelyek az értékelés hatálya alá tartozó holdingok tulajdonosaival, az igazgatótanács tagjaival, a fő funkciókat ellátó személyekkel vagy az értékelési alany szervezetével kapcsolatban merülnek fel; valamint
  - Egyéb helyzetek, amelyeknél a hatáskörrel rendelkező hatóságnak alapos oka van azt feltételezni, hogy a kockázatértékelés alapjául szolgáló információk már nem alkalmazhatóak vagy jelentős hiányosságaik vannak
58. A hatáskörrel rendelkező hatóságok mérlegelik, hogy az adott értékelési alanyt érintő változás kihathat-e más értékelési alanyokra, és megújítják kockázatértékelési eljárásukat más jelentősen érintett értékelési alanyok vonatkozásában.

Az AML/CFT RBS modell felülvizsgálata

59. A hatáskörrel rendelkező hatóságok meggyőződnek arról, hogy belső eljárásaikat, beleértve az ML/TF kockázatértékelési módszertanukat konzisztensen és hatékonyan alkalmazzák.
60. Amennyiben a felülvizsgálat problémákat azonosít be az AML/CFT RBS modellben, a hatáskörrel rendelkező hatóságok lépéseket tesznek ezek rendezésére. Ideális esetben a

modell nem kerül ismételt módosításra rövid időn belül, így könnyebb az időszakos összehasonlítások elvégzése. Mindazonáltal a hatáskörrel rendelkező hatóságok azonnal felülvizsgálják módszertanukat, amennyiben az szükséges.

Időszakos felülvizsgálat

61. A hatáskörrel rendelkező hatóságok időszakonként felülvizsgálják, hogy AML/CFT RBS modelljük hozzá-e a kívánt eredményeket és különösen, hogy a felülvizsgálati erőforrások szintje arányban van-e az azonosított ML/TF kockázatokkal.
62. AML/CFT RBS modelljük megfelelőségének és hatékonyságának felülvizsgálatakor a hatáskörrel rendelkező hatóságok számos eszközt igénybe vehetnek, beleértve a szakmai tapasztalatot, az önértékelési kérdőíveket, a felügyeleti intézkedések mintavételezését, az új információk, például más, hatáskörrel rendelkező vagy releváns AML/CFT hatóságok, nyomozó és más nemzeti hatóságok jelentéseinek és visszajelzéseinek, vagy más európai, illetve nemzetközi szervezetek dokumentumainak összevetését. A hatáskörrel rendelkező hatóságok megismerkednek a legjobb nemzetközi gyakorlatokkal és mérlegelik a vonatkozó nemzetközi és európai fórumokon való részvételt.
63. Az AML/CFT RBS felülvizsgálat által az értékelési alanyok AML/CFT ellenőrzéseinek megfelelőségi és hatékonysági szintjére kifejtett hatás mérése szintén segítheti a hatáskörrel rendelkező hatóságokat saját AML/CFT RBS modelljük hatékonyságának mérésében.

Eseti felülvizsgálat

64. A meghatározott időszakonként végzett rendszeres felülvizsgálat mellett a hatáskörrel rendelkező hatóságok felülvizsgálják, aktualizálják, illetve módosítják saját AML/CFT RBS modelljüket, amennyiben annak megfelelőségét vagy hatékonyságát az alábbi események megkérdőjelezzik:
  - a modell külső értékelése, például a FATF, a MoneyVal vagy külső minősítő részéről;
  - a modell belső értékelése, például hiányvizsgálat, belső ellenőrzési jelentés, minőségbiztosítási teszt és egyéb gyakorlati tapasztalatok;
  - jelentős változások a felügyeleti rendszerben, például új egység létrehozása vagy az állomány jelentős bővülése, az igazgatótanácsban vagy a vezetésben bekövetkezett személyi változások, vagy jelentős változások a pénzügyi szektorban;
  - jelentős változások az AML/CFT jogszabályi vagy szabályozási környezetben, illetve
  - új kockázati tényezők felmerülése vagy azonosítása.

A felülvizsgálati eljárás szervezeti és eljárási aspektusai

65. Egy tárgyilagos felülvizsgálati eljárás tiszta és átlátható belső eljáráson alapul. Az ilyen eljárások nem csak azt írják elő, hogy mikor időszerű a felülvizsgálat, hanem a tartalmat és a felülvizsgálati eljárásért felelős személyeket is. Ez utóbbival kapcsolatban az AML/CFT RBS modell felülvizsgálata történhet a hatáskörrel rendelkező hatóságnak abban a csoportjában,

ahol a modellt felállították, vagy a hatáskörrel rendelkező hatóság belső minőségellenőrzési részlegén, a belső ellenőrzésen vagy a kockázatkezelési csoport részéről is.

66. A belső felülvizsgálati eljárások mellett a hatáskörrel rendelkező hatóságok dönthetnek úgy, hogy külső szakértőt vesznek igénybe tárgyilagos értékelés készítéséhez a modelljükről, vagy hogy biztosítják a modell összehangolását nemzeti szinten más, hatáskörrel rendelkező hatóságok modelljeivel.

Nyilvántartás vezetése

67. A hatáskörrel rendelkező hatóságok AML/CFT RBS modelljüket, annak végrehajtását és az azt követő felülvizsgálatokat megfelelően dokumentálják az intézményi (felügyeleti) memória részére, és feljegyzik az eredményeket és döntéseket, azok indokolását annak biztosítására, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság által meghozott intézkedések az egyes értékelési alanyok vonatkozásában koherensek és konzisztensek legyenek.

Visszajelzés és teendők az utánkövetés során

Elszámoltathatóság

68. A hatáskörrel rendelkező hatóság felsővezetése átfogó ismeretekkel rendelkezik a felügyelt szektorban és alszektorokban jelen lévő ML/TF kockázatokról, és rendszeresen tájékozódik az AML/CFT felügyeleti intézkedésekről és azok kimeneteléről. Ez azért történik, hogy meg tudják ítélni az értékelési alanyok által ezen kockázatok csökkentése érdekében végrehajtott intézkedések általános hatékonyságát, valamint a felügyelet mértékére és gyakoriságára, illetve a felügyeleti erőforrások elosztására vonatkozó felülvizsgálat szükségességét.

A visszajelzés formája

69. Az ML/TF kockázatértékelés megállapításait megosztják a releváns AML/CFT állománnyal a hatáskörrel rendelkező hatóságon belül.
70. A megállapításokat figyelembe vehetik a prudenciális és a tevékenységre irányuló felülvizsgálati eljárások, a szektorális vagy a nemzeti kockázatértékelések vagy szabályzatok változtatása, valamint más, hatáskörrel rendelkező vagy releváns AML/CFT hatóságokkal való együttműködés során.
71. A hatáskörrel rendelkező hatóságok meghatározzák a megfelelő módját annak, hogy visszajelzést adjanak az érintettek részére a kockázatértékelések és a felügyeleti intézkedések kimeneteléről, vagy közvetlenül az érintett értékelési alanyoknak, vagy a szélesebb szabályozással érintett szektornak, beleértve a kereskedelmi és szakmai szervezeteket is. A megosztott információk részletességének szintje, a visszajelzés időzítése és közlése eltérő lehet, és figyelembe veszi a hatáskörrel rendelkező hatóságok érdekeit és az alkalmazandó bizalmas adatkezelési előírásokat.
72. Példák az értékelési alanyoknak való visszajelzés különböző formáira:
  - felügyeleti útmutató;

- tájékoztató levél az egyes értékelési alanyoknak vagy az értékelési alanyok csoportjának;
- két- vagy többoldalú találkozók;
- végrehajtási tájékoztatók; és
- egyéb megbeszélések.

III. cím - Végrehajtás

Végrehajtás

73. A hatáskörrel rendelkező hatóságok végrehajtják ezt az iránymutatást felügyeleti rendszereikbe és eljárásaikba történő beépítése útján [egy évvel az iránymutatás kiadását követően]-ig.